

“Predatory” dergilere dikkat

Predatory / sahte / yağmacı / istismarcı / şaibeli açık erişimli dergilere ilişkin bazı ipuçları aşağıda sunulmuştur:

Yayınevinden gelen e-postalarla bilinmedik yeni bir dergiye makale göndermeniz, editörler kurulunda yer almanız, özel sayı editörü olmanız istenebilir. Tamamen ticari kaygılar ile faaliyet gösteren bu dergilerde yazarlara adeta “müşteri” anlayışı ile yaklaşarak, makale sayısını artırmak amacıyla derginin ilgi alanı ve kapsamı çok geniş tutulabilir veya dergide web sitesinde ilan edilen konu / ilgi alanları dışındaki farklı makalelere yer verebilir.

Dergilerin adı “Journal of Medicine” gibi geniş bir bilim alanını kapsayan jenerik bir isimden oluşabileceği gibi, Science / European / International / World gibi ilk bakışta bilinen bir dergi izlenimi veren sözcükleri içerebilir.

Derginin web sayfasında yayın kuruluşunun gerçek posta adresi bulunmaz veya bir batılı ülkeye ait posta kutusu ya da uydurma bir adres yer alabilir. Yayınevinin / yayın kuruluşunun e-mail adresi ise genellikle gmail veya yahoo gibi adreslerdir. Editörler kurulunda olduğu belirtilen kişilerin adları ve bu kişilerin akademik adresleri ile ilgili doğru olmayan bilgiler bulunabilir ve bu isimler aynı yayın kuruluşunun çok sayıda dergisinin editörler kurulunda yer alabilir.

Yayınevinin web sayfasında fazla sayıda gramer ve yazım hataları vardır. Yayımlanan makaleler, ciddi bir hakem / bilimsel danışman denetiminden geçemediklerinin delili olabilecek, bilgi, imla ve ifade hataları içerebilmekte, akademik yazın dilinden yoksun olabilmektedir. Derginin web sayfasında yayın ilkeleri, editorial süreci, yayın politikası ile ilgili bilgiler yeterince detaylı olarak verilmemektedir.

Yağmacı dergiler makaleleri hızlı yayımlama sözü verirler. Editorial inceleme süreci çok kısa olan veya makaleleri hiçbir değerlendirmeden geçirmeden yayımlayan bu dergiler basım sürecinin daha da kısaltılması için ek ücret talep edebilirler. Derginin talep ettiği ücret bir ölçüt olmamakla birlikte standartlara veya şeffaflık ilkesine uymayabilir hatta yazarlarla ücret konusunda pazarlık yapabilirler. Banka hesap adresleri yayınevinin / yayın kuruluşunun bulunduğu ülkede olmayabilir.

Yağmacı dergiler bağımsız tek bir dergi olarak yayımlanabildiği gibi yağmacı bir yayınevinin / yayın kuruluşunun dergi listesinde yer alan çok sayıda istismarcı dergiden birisi olarak da yer alabilir. Bu dergilerin çoğu yeni olup, içeriğinin az ve bilimsel açıdan zayıf oluşu dikkatinizi çeker. Derginin bir sayısında, aynı yazarın / aynı yazar grubunun birden fazla makalesi ve olağandan çok sayıda makaleleri yer alabilir.

Bu dergilerin etki faktörüne ilişkin bilgiler çoğu zaman yazarların dikkatinden kaçabilmektedir. Dikkatle incelendiğinde derginin etki faktörünün kabul edilen bir etki faktörüne ait olmayıp ; Journal Impact Factor (JIF), Journal-Impact-Factor (JIF), Journals Impact Factor (JIFACTOR), Journal Influence Factor, JPR Impact Factor, International Impact Factor Services, Directory of Indexing and Impact Factor (DIIF), Directory of Journal Quality Factor, Scientific Journal Impact Factor, Global Impact Factor (GIF), CiteFactor, Universal Impact Factor, General Impact Factor gibi isimlerle ifade edildiği görülür.

Yağmacı dergilerin bazıları bilinen indekslerde yer alabilmekle beraber, genellikle bu dergilerin; Open Academic Journals Index, Pubicon Science Index, Scientific Indexing Services (SIS), SCIJOURNAL.ORG (International Scientific Institute), Advanced Science Index, African Quality Centre for Journals, American Standards for Journals and Research (ASJR), Einstein Institute for Scientific Information (EISI), IndexCopernicus, Institute for Science Information (ISI), International Institute for Research, International Scientific Institute (ISI) (scijournal.org), International Society for Research Activity (ISRA) gibi dizinlerde tarandığı belirtilmektedir.

Yukarıda yağmacı dergileri tanımlamaya yardımcı olacak bazı bilgiler verilmiştir. Bir derginin yağmacı tanımına girmesi için verilen bilgilerin hepsini içermesi gerekmediği gibi, ücret karşılığında makale basan her derginin yağmacı olmadığı da bilinmelidir.

Akademisyenlerin kendi çalışma / uzmanlık alanlarındaki dergileri tanımaları ve bilmedikleri dergilere dikkatle yaklaşarak akademik bütünlüğü bozan bu tür yağmacı dergilerden uzak durma zorunlulukları ve sorumlulukları vardır.

Bu doküman Türk Geriatri Derneği Yönetim Kurulu ve Turkish Journal of Geriatrics Editörler Kurulu tarafından bilgilendirme amacı ile hazırlanmıştır.